

Mehmet Akif Sözer

Gazi University, akif@gazi.edu.tr, Ankara-Turkey

Eyüp Bozkurt

Fırat University, ebozkurt@firat.edu.tr, Elazığ-Turkey

Hilal Bozkurt

MEB, hilalsolen@hotmail.com, Elazığ-Turkey

<http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2016.11.4.E0030>

4. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ PROGRAMINDA YER ALAN DEĞERLERİN ÖĞRETİMİNDE ÖĞRETMENLERİN KULLANDIKLARI ÖĞRETİM ARAÇ GEREÇ VE MATERYALLERİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

ÖZ

Bu çalışma 4. sınıf sosyal bilgiler dersi programında yer alan değerlerin öğretiminde öğretmenlerin kullandıkları öğretim araç-gereç ve materyallerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma tarama modelinde olup betimsel bir nitelik arz etmektedir. Araştırmancının evrenini sınıf öğretmenleri, örneklemini ise 2015-2016 eğitim öğretim yılında Elazığ, Mardin ve Malatya illerinde görev yapan 204 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formuyla elde edilmiştir. Anket formu İlkokul Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan değerler ve literatürde geçen öğretim araç-gereç ve materyalleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Anket formu toplam 2 bölümden oluşmaktadır. Anket formunun birinci bölümünde demografik veriler bulunmakta ve bu demografik verilere dayalı olarak görüş maddeleri karşılaştırılmıştır. Anketin ikinci bölümünde ise sosyal bilgiler programında yer alan 22 tane değer ve 8 tane öğretim araç-gereç ve materyalin bulunduğu bir form oluşturulmuştur. Araştırmadan elde edilen verileri çözümlenmede "aritmetik ortalama" "yüzde" "frekans" ve "Ki Kare" testleri kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Değerler Eğitimi, Araç-Gereç, Materyal, Değerler ve Öğretim Materyalleri, Sosyal Bilgiler

A STUDY ON TOOLS AND MATERIALS USED BY TEACHERS ON TEACHING VALUES IN THE CURRICULUM OF 4TH GRADE SOCIALS SCIENCES

ABSTRACT

This study is done for the purpose of deciding on tools and materials used by teachers on teaching values in the curriculum of 4th grade socials sciences. With being a survey model, this study propounds a descriptive quality. Population of this study is classroom teachers, and sample of this study is formed by 204 classroom teacher who performed their duty in Elazığ, Mardin and Malatya during 2015-2016 educational year. Data are gathered with the questionnaires created by researchers. The questionnaire is prepared considering the education tools and materials in literature and values in the curriculum of Primary School Social Sciences class. The questionnaire consists of 2 parts. In the first part of the questionnaire demographic data are located and based on these demographic data opinion items are compared. In the second part of the questionnaire a form in which 22 values and 8 education tools found in social sciences curriculum is created. During the analysis of data from the study, "arithmetic mean", "percentage", "frequency" and "chi square" tests are used.

Keywords: Value Education, Tools, Materials, Values and Education Materials, Social Sciences

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Değerler, insanların toplum içerisinde yer edinebilmesini sağlayan en önemli öğelerdir. "Değerler, toplumu oluşturan bireylere, nelerin önemli olduğunu, nelerin tercih edilmesi gerektiğini ve kısaca nasıl yaşanılması gerektiğini belirtir" (Akbaş, 2008:10). Bu sayede insanlar toplumun yapısına uygun olarak hareket edebilir ve toplumla barışık bir şekilde yaşayabilirler. "Değerler, davranışların, insanların ve olayların seçilmesini ya da değişimini yönlendiren standartlar olarak işlev görürler" (Fidan, 2009:2). Değerler eğitiminde amaç bireyleri yetiştirip daha iyi ve daha eğitimli bir toplum oluşturmaktır. Eğitiminde temel amacı Formal ya da informal olsun, eğitimin öncelikli amaçlarından birinin, bireylerin olay ve olgular hakkındaki farkındalıklarını geliştirmektir (Akın ve Özdemir, 2009:186). Değerler toplumlarda yeni nesillere aktarıldıkça daha fazla önem kazanırlar. "Toplumsal bütünlük ve huzurun sürdürülebilmesi, ancak toplumdaki değerlerin yeni nesillere aktarılması ile mümkündür" (Ulusoy ve Arslan, 2014:7). Değerler yeni nesillere aktarıldıkça nesiller arası iletişimin devamı sağlanmış olur ve kuşaklar arası iletişimin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine yardımcı olur. Değerler sayesinde toplumların devamlılığı sağlanır.

Değerler aynı zamanda ülkelerin politik alanına da etki eder. Ahlak ve değer eğitimi ile birlikte adaletli, demokratik yönetimler oluşur. Eğitim, politik bilgidde yüksek dereceler üretir, bu insanları daha iyi demokratik vatandaşlar yapar (Putnam, 2000). Değerler toplumların devamını sağlarken aynı zamanda kendisini de yenilemekte ve güncellemektedir. Balcı ve Yelken (2010:82) de ifade ettiği gibi "Değerler toplumun devamlılığını sağlayan araçlar olmakla beraber toplumun yapısının statik olmamasından kaynaklı bir değişim göstermeleri de söz konusudur". Değerler sayesinde insanlarda kalıcı izli davranış değişiklikleri olur. Bu kalıcı izli davranış değişiklikleri sayesinde insanlar doğru ve yanlış ayırt edebilir hale gelirler. "Değerler doğru ve yanlış ayırmamıza yardım eden temel inançlardır" (Fidan, 2009:2). Doğru ve yanlış kavramlarının ayrımını öğrenmiş olan bireyler toplumsal olaylara objektif bakabilir ve karşılaştıkları toplumsal sorunları mantıklı bir çözüme kavuşturabilirler.

Günümüz dünyasında teknolojinin gelişmesi ile birlikte insanların var olan değerlere karşı tutumu değişmeye başlamış ve toplumlarda var olan değer algıları gerileme eğilimi göstermeye başlamıştır. Var olan değerlerin unutulması veya insanların bu değerlere karşı olan tutumlarının değişmesinden dolayı ailelere ve okullara çok fazla iş düşmektedir. Çocukları yaşama hazırlamayı amaçlayan okulların ders programları da toplum yaşamı ve beklentileri ile bağlantılı olmak zorundadır. "Hayatı daima göz önünde bulunduran ve hatta hayatın kendisini yaşatmaya çalışan bir okulda, ders konularının da hayattan alınması gerekir" (Aykaç, 2011:114)

"Bireylerin sahip olduğu değerler, doğuştan getirilen bir özellik olmadığından yaşamın içinde geliştirilir" (Gömleksiz ve Cüro, 2011:99). Bundan dolayı değerler eğitimi aile de başlar ve okulda verilen eğitimlerle devam ettirilir. Okullar üstlendikleri bu misyonla toplumun bir arada yaşama gayretine ve toplumların sürekliliğine katkı da sunmaktadır. "Toplum ve toplumun alt grupları için eğitim sisteminin vazgeçilmez bir anlamı vardır, çünkü öğrencilerin okulda öğrendikleri veya öğrenmedikleri her şey, ait oldukları toplumun sürekliliğini büyük ölçüde etkilemektedir" (Cihan, 2014:431). Okullar öğrencilere öğrettikleri veya öğretmedikleri her konuda topluma karşı sorumludurlar. Çünkü okullar demokratik toplumlarda sadece bilişsel amaçlara ulaşmak için değil, aynı zamanda insanı insan yapan bütün değerlerin, öğrencilere verildiği bir yapı olma anlayışına sahip olmak için de çaba sarf etmelidir (Yazıcı, 2006:506).

Değerler eğitimi yürütecek olan öğretmenler olaya sistematik bir şekilde yaklaşmalı ve bir plan dahilinde değerler eğitimi yürütmelidirler. "Olumlu ve etkin bir öğrenme için, öğrenme ortamı bileşenlerinin de etkili ve uyumlu olması gerekmektedir" (Aslan ve Görgen, 2015:176). Öğretmenler öncelikle neyi, ne kadar ve nasıl öğreteceklerini belirlemelidirler. "Belli bir alanda yetiştirilecek bireylere kazandırılacak özellikler için önce hedeflerin tespit edilmesi sonra bu hedefleri gerçekleştirecek öğretim durumlarının tasarlanması gelir" (Dindar ve Yaman, 2003:168). Kazandırılacak özellikleri belirleyen öğretmenler, öğretim durumlarını da tasarladıktan sonra sistematik bir şekilde okulun tüm imkanları kullanarak ve okulun bütün unsurları birlikte hareket ederek değerler eğitimi gerçekleştirirler.

Öğretmenler çocuklar için farklı olan ve aynı zamanda soyut olan bu kavramları sınıf içerisinde farklı materyaller, öğretim araç ve gereçleri kullanarak somut hale getirebilirler. Bütün bunların gerçekleşebilmesi için bireyin hayal gücünü destekleyerek onun merak güdüsünü tatmin edecek ve özgür düşünmesine zemin hazırlayarak, öğrenciyi biyolojik sınırlarına kadar geliştirecek demokratik bir eğitim programına gereksinim olduğu açıktır (Hotaman, 2010:30). Öğretmenler kullandıkları araç gereç ve materyallere hakim oldukça değerler eğitimi daha etkin ve sağlıklı bir şekilde yürütmüş olacaktırlar. Bu sebepten dolayı öğretmenlerin sınıf içerisinde öğrencilerin daha iyi anlayabilmeleri için daha çok eğitim aracını kullanması büyük önem taşımaktadır (Fidan, 2008:49). Öğretmenlerin öğretim materyallerini çeşitli ve yeterli düzeyde kullanabilmeleri için, hem materyalleri iyi tanımalı hem özelliklerini iyi bilmeli hem de planlamayı, öğrenme ilkelerini, gelişim psikolojisini vb. çok iyi bilmek gerekir (Alım, 2007:17). Öğretilen değerlerin kalıcılığını sağlamak ve öğrenciler bu kavramların davranışa dönüşmesine katkı sunmak için öğretim ortamlarının öğrencilerin öğrenme sürecine aktif olarak katılmasına olanak sağlayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir (Aykaç, 2007:20).

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Çalışma tarama modelinde olup betimsel bir nitelik arz etmektedir. Araştırmanın evrenini sınıf öğretmenleri, örneklemini ise 2015-2016 eğitim öğretim yılında Elazığ, Mardin ve Malatya illerinde görev yapan 204 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formuyla elde edilmiştir. Anket formu ilkökul Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan değerler ve literatürde geçen öğretim araç-gereç ve materyalleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Anket formu toplam 2 bölümden oluşmaktadır. Anket formunun birinci bölümünde demografik veriler bulunmakta ve bu demografik verilere dayalı olarak görüş maddeleri karşılaştırılmıştır. Anketin ikinci bölümünde ise sosyal bilgiler programında yer alan 22 tane değer ve 8 tane öğretim araç-gereç ve materyalin bulunduğu bir form oluşturulmuştur. Araştırmadan elde edilen verileri çözümlenmede "aritmetik ortalama", "yüzde", "frekans" ve "Ki Kare" testleri kullanılmıştır.

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Problem Durumu (Situation of Problem)

Öğretmenler sınıf içerisinde anlatmış oldukları derslerin daha verimli ve anlaşılır bir şekilde olabilmesi için birçok öğretim araç gereç ve materyal kullanmaktadırlar. Bu araç gereç ve materyaller derslerin daha verimli geçmesini sağlamaktadır. Değerler eğitimi yapısı gereği soyut kavramları içerdiği için, öğretmenlerin ders sırasında kullandıkları öğretim araç gereç ve materyaller ile

değerleri somut hale getirmektedirler. Bu sayede öğrencilerin değerleri daha iyi öğrenmesi sağlanmaktadır. Bu sebepten dolayı öğretmenlerin değerler eğitiminde kullandıkları öğretim araç gereç ve materyalleri büyük önem kazanmaktadır. Bu çalışmada da değerler eğitiminde kullanılan öğretim araç gereç ve materyallerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

3.2. Araştırmanın Amacı (The Aim of Study)

Bu araştırma, 4. sınıf sosyal bilgiler dersi programında yer alan değerlerin öğretiminde öğretmenlerin kullandıkları öğretim araç- gereç ve materyallerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

3.3. Araştırmanın Modeli (The Model of Study)

4. sınıf sosyal bilgiler dersi programında yer alan değerlerin öğretiminde öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri belirlemeyi hedefleyen bu araştırma tarama modelinde olup betimsel bir nitelik arz etmektedir. "Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır" (Karasar, 2009:77).

3.4. Evren ve Örneklem (Population and Sample)

Araştırmanın evrenini sınıf öğretmenleri, örneklemini ise 2015-2016 eğitim öğretim yılında Elazığ ilinde görev yapan 204 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Tablo 1. Çalışma grubunun kişisel bilgileri
(Table 1. Personal information of the study group)

Çalışma Grubu		Frekans	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	87	43,9
	Erkek	111	56,1
Sınıf Mevcudu	30 ve altı	132	67,64
	31 ve üstü	63	32,3

3.5. Verilerin Toplanması ve Analizi (Collection and Analysis of Data)

Veriler, araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formuyla elde edilmiştir. Anket formu İlkokul Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan değerler ve literatürde geçen öğretim araç-gereç ve materyalleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Anket formu toplam 2 bölümden oluşmaktadır. Anket formunun birinci bölümünde demografik veriler bulunmakta ve bu demografik verilere dayalı olarak görüş maddeleri karşılaştırılmıştır. Anketin ikinci bölümünde ise sosyal bilgiler programında yer alan 22 tane değer ve 8 tane öğretim araç-gereç ve materyalin bulunduğu bir form oluşturulmuştur. Araştırmadan elde edilen verileri çözümlemeye "aritmetik ortalama", "yüzde" "frekans" ve Ki Kare testi kullanılmıştır

4. BULGULAR VE YORUMLAR (FINDINGS AND INTERPRETATIONS)

Bu bölümde, araştırma sonuçlarına ilişkin elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

4.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Değerlerin Eğitiminde En Fazla ve En Az Kullandıkları Öğretim Araç Gereç ve Materyallerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar (Findings and Interpretations Related to Teaching Tools and Materials Used at the Maximum and Minimum Rate in Education of Values in Social Studies Program by Teachers Attended the Study)

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin sosyal bilgiler programında yer alan değerlerin eğitiminde öğretim araç ve gereçlerini en fazla: Aile Birliğine Önem Verme Değerinde Televizyon, Adil Olma Değerinde Bilgisayar, Bağımsızlık değerinde Karikatür, Barış değerinde Gazete Kùpürleri, Bilimsellik değerinde Bilgisayar, Çalışkanlık değerinde Projeksiyon, Dayanışma değerinde Karikatürler, Doğal Çevreye Duyarlılık değerinde Gazete Kùpürleri, Duyarlılık değerinde Gazete Kùpürleri, Dürüstlük değerinde Bilgisayar, Estetik değerinde Televizyon, Hak ve Özgürlüklere Saygı değerinde Bilgisayar, Hoşgörü değerinde Gazete Kùpürleri, Kültürel Mirasa Duyarlılık değerinde Gazete Kùpürleri, Misafirperverlik değerinde Televizyon, Özgürlük değerinde Bilgisayar, Sağlıklı Olmaya Önem Verme değerinde Gazete Kùpürleri, Saygı değerinde Bilgisayar, Sevgi değerinde Bilgisayar, Sorumluluk değerinde Bilgisayar, Temizlik değerinde Bilgisayar, Vatanseverlik ve Yardımseverlik değerinde Projeksiyon şeklinde kullandıkları tespit edilmiştir.

Yine Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin sosyal bilgiler programında yer alan değerlerin eğitiminde öğretim araç ve gereçlerini en az: Aile Birliğine Önem Verme Değerinde VCD-DVD, Adil Olma değerinde Televizyon, Bağımsızlık değerinde Akıllı Tahta, Barış değerinde Poster ve Afiş, Bilimsellik değerinde Poster ve Afiş, Çalışkanlık değerinde VCD-DVD, Dayanışma değerinde Televizyon, Doğal Çevreye Duyarlılık değerinde Akıllı Tahta, Duyarlılık değerinde Poster ve Afiş, Dürüstlük değerinde Akıllı Tahta, Estetik değerinde Akıllı Tahta, Hak ve Özgürlüklere Saygı değerinde Poster ve Afiş, Hoşgörü değerinde Poster ve Afiş, Kültürel Mirasa Duyarlılık değerinde Akıllı Tahta, Misafirperverlik değerinde Projeksiyon, Özgürlük değerinde Akıllı Tahta, Sağlıklı Olmaya Önem Verme değerinde Poster ve Afiş, Saygı değerinde Akıllı Tahta, Sevgi değerinde VCD-DVD, Sorumluluk değerinde Poster ve Afiş, Temizlik değerinde Akıllı Tahta, Vatanseverlik ve Yardımseverlik değerinde VCD-DVD şeklinde kullandıkları tespit edilmiştir.

Bu sonuçlar incelendiğinde öğretmenlerin sosyal bilgiler programında yer alan değerlerin öğretiminde değerlerin içerik ve muhtevasına uygun öğretim araç gereç ve materyalleri kullandıkları görülmektedir. Öğretmenler değerlerin somutlaştırılıp daha iyi öğretilmesi için birçok öğretim araç gereç ve materyali sınıf içerisinde kullanmakta ve değerlerin eğitimini daha sağlıklı bir şekilde yapmaktadır. Değerler eğitiminde değere uygun öğretim araç gereç ve materyalin kullanılması öğretmenlerin değerleri daha iyi anlatmasına ve öğrencilerinde değerleri daha iyi anlayıp kavramasına ve vesile olacaktır.

Tablo 2. Araştırmaya katılan öğretmenlerin en fazla ve en az kullandıkları öğretim araç gereç ve materyaller
(Table 2. Teaching tools and materials used at the maximum and minimum rate by teachers attended the study)

Değerler	Frekans	Yüzde	En Az-En Çok
Aile Birliğine Önem Verme	29	7,1	VCD-DVD
	70	17,2	Televizyon
Adil Olma	25	6,8	Televizyon
	62	16,8	Bilgisayar
Bağımsızlık	28	7,7	Akıllı Tahta
	62	17,1	Karikatürler
Barış	20	5,2	Poster ve Afiş
	71	18,5	Gazete Kuponları
Bilimsellik	23	6,1	Poster ve Afiş
	87	23,3	Bilgisayar
Çalışkanlık	28	7,5	VCD-DVD
	64	17,1	Projeksiyon
Dayanışma	28	7,9	Televizyon
	67	19,0	Karikatürler
Doğal Çevreye Duyarlılık	33	8,8	Akıllı Tahta
	72	19,3	Gazete Kuponları
Duyarlılık	24	6,2	Poster ve Afiş
	68	17,4	Gazete Kuponları
Dürüstlük	40	10,2	Akıllı Tahta
	64	16,3	Bilgisayar
Estetik	30	7,9	Akıllı Tahta
	63	16,6	Televizyon
Hak ve Özgürlüklere Saygı	32	8,4	Poster ve Afiş
	75	19,6	Bilgisayar
Hoşgörü	33	8,7	Poster ve Afiş
	58	15,3	Gazete Kuponları
Kültürel Mirasa Duyarlılık	34	8,8	Akıllı Tahta
	73	18,9	Gazete Kuponları
Misafirperverlik	32	8,5	Projeksiyon
	67	17,8	Televizyon
Özgürlük	29	7,5	Akıllı Tahta
	74	19,1	Bilgisayar
Sağlıklı Olmaya Önem Verme	33	8,7	Poster ve Afiş
	62	16,4	Gazete Kuponları
Saygı	29	7,6	Akıllı Tahta
	68	17,9	Bilgisayar
Sevgi	30	8,4	VCD-DVD
	58	16,2	Bilgisayar
Sorumluluk	31	8,1	Poster ve Afiş
	66	17,3	Bilgisayar
Temizlik	25	6,9	Akıllı Tahta
	67	18,6	Bilgisayar
Vatanseverlik ve Yardımseverlik	29	7,1	VCD-DVD
	67	16,5	Projeksiyon

4.2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Değerlerin Eğitiminde Kullandıkları Öğretim Araç Gereç ve Materyallerin Cinsiyet Değişkenine Göre Ki Kare Testine İlişkin Bulgular ve Yorumlar (Findings and Interpretations Related to Chi Square Test by Gender Variable of Teaching Tools and Materials Used in Education of Values in Social Studies Program by Teachers Attended the Study)

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kullandıkları öğretim araç-gereç ve materyallere yönelik cinsiyet değişkenine göre sosyal bilgiler programında yer alan toplam 22 değer içerisinde sadece 3 değerde (bilimsellik, estetik, sağlıklı olmaya önem verme) $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı fark bulunmuş ve Tablo 3'de verilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde bilimsellik değerine yönelik kullanılan öğretim araç-gereç ve materyallerde cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark bulunmuştur ($X^2=15,589-p < 0,05$). Buna göre bilimsellik değerinde gazete kopyasını kadın öğretmenlerin %18,6 kullanırken, erkek öğretmenlerin %11,8'i kullanmaktadır. Karikatürü de kadın öğretmenlerin %14,7'si kullanırken, erkek öğretmenlerin %9,5'i kullanmaktadır. Yine bilimsellik değerinde akıllı tahtayı erkek öğretmenlerin %14,7'si kullanırken, kadın öğretmenlerin %7,1'i kullanmaktadır. Televizyonda ise erkek öğretmenlerin %10,9'si kullanırken, kadın öğretmenlerin %5,8'i kullanmaktadır. Ayrıca, projeksiyonu da erkek öğretmenlerin %17,5 si kullanırken, kadın öğretmenlerin %13,5'i kullanmaktadır. Dolayısıyla bilimsellik değerinde erkek öğretmenlerin daha çok akıllı, tahta, televizyon ve projeksiyon gibi teknolojik öğretim araç gereçlerini kadın öğretmenlere göre daha çok kullanırken; kadın öğretmenlerin ise gazete kopyaları ve karikatürler gibi etkinlikleri erkek öğretmenlere göre daha çok kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3. Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre ki kare testi sonuçları
(Table 3. Chi square test results by gender variable of teachers attended the study)

Açıklama	Bilimsellik				Estetik				Sağlıklı Olmaya Önem Verme			
	Kadın		Erkek		Kadın		Erkek		Kadın		Erkek	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Televizyon	9	5,8	23	10,9	31	20,5	29	13,2	13	8,2	39	18,6
Bilgisayar	36	23,1	49	23,2	16	10,6	36	16,4	29	18,2	30	14,3
Akıllı Tahta	11	7,1	31	14,7	6	4,0	24	11,0	14	8,8	23	11,0
VCD-DVD	17	10,9	13	6,2	9	6,0	26	11,9	12	7,5	30	14,3
Gazete Kopyaları	29	18,6	25	11,8	25	16,6	32	14,6	30	18,9	31	14,8
Karikatürler	23	14,7	20	9,5	25	16,6	30	13,7	24	15,1	27	12,9
Projeksiyon	21	13,5	37	17,5	17	11,3	26	11,9	18	11,3	16	7,6
Poster ve Afişler	10	6,4	13	6,2	22	14,6	16	7,3	19	11,9	14	6,7
X^2	15,589				19,110				17,270			
P	0,029				0,008				0,016			

Tablo 3 incelendiğinde estetik değerine yönelik kullanılan öğretim araç-gereç ve materyallerde cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark bulunmuştur ($X^2=19,110-p < 0,05$). Buna göre estetik değerinde televizyonu kadın öğretmenlerin %20,5 kullanırken, erkek öğretmenlerin %13,2'i kullanmaktadır. Poster ve afişi de kadın öğretmenlerin %14,6 si kullanırken, erkek öğretmenlerin %7,3'ü kullanmaktadır. Ayrıca, bilgisayarı da erkek öğretmenlerin %16,4'si kullanırken, kadın öğretmenlerin %10,6'i kullanmaktadır. Erkek öğretmenler akıllı tahtayı %11,0 kadın öğretmenler ise %4,0 oranında kullanmaktadır. Estetik değerinde kadın öğretmenler televizyon, poster ve afiş gibi araç gereçleri erkek öğretmenlere göre daha çok kullanmaktadır. Erkek

öğretmenler ise bilgisayar, akıllı tahta gibi öğretim araç ve gereçlerini kadın öğretmenlere göre daha fazla kullanmaktadır. Tablo 3 incelendiğinde sağlıklı olmaya önem verme değerine yönelik kullanılan öğretim araç-gereç ve materyallerde cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark bulunmuştur ($X^2=17,270-p<0,05$). Buna göre sağlıklı olmaya önem verme değerinde televizyonu erkek öğretmenlerin %18,6'ı kullanırken, kadın öğretmenlerin %8,2'i kullanmaktadır. Yine VCD-DVD araç gerecini erkek öğretmenlerin %14,3'u kullanırken, kadın öğretmenlerin %7,5'i kullanmaktadır. Sağlıklı olmaya önem verme değerinde kadın gazete kupürlerini kadın öğretmenlerin %18,9'u, erkek öğretmenlerin ise %14,8'i kullanmaktadır. Poster ve afişi ise kadın öğretmenlerin %11,9'u, erkek öğretmenlerin ise %6,7'i kullanmaktadır. Ayrıca projeksiyonu kadın öğretmenlerin %11,3'u, erkek öğretmenlerin ise %7,6'ı kullanmaktadır. Dolayısıyla sağlıklı olmaya önem verme değerinde erkek öğretmenler televizyon, VC DVD gibi araç gereçleri daha fazla kullanırken, kadın öğretmenler gazete kupürleri, poster ve afiş ve projeksiyon gibi öğretim araç ve gereçlerini kullanmaktadır.

4.3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Değerlerin Eğitiminde Kullandıkları Öğretim Araç Gereç ve Materyallerin Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre Ki Kare Testine İlişkin Bulgular ve Yorumlar (Findings and Interpretations Related to Chi Square Test by Class Size Variable of Teaching Tools and Materials Used in Education of Values in Social Studies Program by Teachers Attended the Study)

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kullandıkları öğretim araç-gereç ve materyallere yönelik sınıf mevcudu değişkenine göre sosyal bilgiler programında yer alan toplam 22 değer içerisinde sadece 4 değerde (sevgi, adil olma, dayanışma ve temizlik) $p<0,05$ düzeyinde anlamlı fark bulunmuş ve Tablo 4 de verilmiştir.

Tablo 4. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıf mevcudu değişkenine göre ki kare testi sonuçları

(Table 4. Chi square test results by class size variable of teachers attended the study)

Açıklama	Sevgi				Adil Olma			
	30 ve altı		31 ve üstü		30 ve altı		31 ve üstü	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Televizyon	36	16,6	18	14,9	17	7,4	7	5,7
Bilgisayar	38	17,5	15	12,4	40	17,5	19	15,6
Akıllı Tahta	20	9,2	20	16,5	23	10,0	15	12,3
VCD-DVD	15	6,9	13	10,7	24	10,5	21	17,2
Gazete Kupürleri	26	12,0	24	19,8	16	7,0	21	17,2
Karikatürler	32	14,7	12	9,9	37	16,2	19	15,6
Projeksiyon	25	11,5	14	11,6	43	18,8	15	12,3
Poster ve Afişler	25	11,5	5	4,1	29	12,7	5	4,1
X^2	15,734				19,653			
P	0,028				0,006			

Tablo 4 incelendiğinde sevgi değerine yönelik kullanılan öğretim araç-gereç ve materyallerde sınıf mevcudu değişkenine göre anlamlı fark bulunmuştur ($X^2=15,724-p<0,05$). Buna göre sevgi değerinde karikatürleri sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenlerin %14,7'i kullanırken, sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlerin %9,9'u kullanmaktadır. Ayrıca poster ve afişi sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenlerin %11,5'i, sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlerin %4,1'i kullanmaktadır. Sevgi değerinde sınıf mevcudu 31 ve üstü olan

öğretmenler akıllı tahtayı %14,5, sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenler ise %9,2 düzeyinde kullanmaktadır. Yine gazete kupürlerini sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlerin %19,8'i, 30 ve altı olan öğretmenlerin ise %12,0'i kullanmaktadır. Buna göre sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenler sevgi değerinde karikatür, poster ve afişi sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlere göre daha fazla kullanmaktadırlar. Sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenler ise akıllı tahta ve gazete kupürlerini sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenlere göre daha fazla kullanmaktadırlar. Tablo 4 incelendiğinde adil olma değerine yönelik kullanılan öğretim araç-gereç ve materyallerde sınıf mevcudu değişkenine göre anlamlı fark bulunmuştur ($X^2=19,653-p<0,05$). Buna göre adil olma değerinde projeksiyonu sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenlerin %18,8'i kullanırken, sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlerin %12,3'u kullanmaktadır. Ayrıca poster ve afişi sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenlerin %12,7'i, sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlerin %4,1'i kullanmaktadır. Adil olma değerinde sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenler VCD- DVD %17,2, sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenler ise %10,5 düzeyinde kullanmaktadır. Yine gazete kupürlerini sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlerin %17,2'i, 30 ve altı olan öğretmenlerin ise %7,0'i kullanmaktadır. Sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenler adil olma değerinde projeksiyon, poster ve afişi sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlere göre daha fazla kullanmaktadır. Sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenler ise VCD-DVD ve gazete kupürlerini sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenlere göre daha fazla kullanmaktadır.

Tablo 5. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıf mevcudu değişkenine göre ki kare testi sonuçları

(Table 5. Chi square test results by class size variable of teachers attended the study)

Açıklama	Dayanışma				Temizlik			
	30 ve altı		31 ve üstü		30 ve altı		31 ve üstü	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Televizyon	21	9,5	21	9,5	21	9,5	21	9,5
Bilgisayar	25	11,3	25	11,3	25	11,3	25	11,3
Akıllı Tahta	21	9,5	21	9,5	21	9,5	21	9,5
VCD-DVD	21	9,5	21	9,5	21	9,5	21	9,5
Gazete Kupürleri	29	13,1	29	13,1	29	13,1	29	13,1
Karikatürler	39	17,6	39	17,6	39	17,6	39	17,6
Projeksiyon	36	16,3	36	16,3	36	16,3	36	16,3
Poster ve Afişler	29	13,1	29	13,1	29	13,1	29	13,1
X^2	16,288				26,153			
P	0,023				0,000			

Tablo 5 incelendiğinde dayanışma değerine yönelik kullanılan öğretim araç-gereç ve materyallerde sınıf mevcudu değişkenine göre anlamlı fark bulunmuştur ($X^2=16,288-p<0,05$). Buna göre dayanışma değerinde projeksiyonu sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenlerin %16,3'u kullanırken, sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlerin %10,3'u kullanmaktadır. Ayrıca poster ve afişi sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenlerin %13,1'i, sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlerin %6,0'ı kullanmaktadır. Dayanışma değerinde sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenler gazete kupürlerini %25,0, sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenler ise %13,1 düzeyinde kullanmaktadır. Yine VCD-DVD sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlerin %13,8'i, 30 ve altı olan öğretmenlerin ise %9,5'i kullanmaktadır. Dolayısıyla sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenler dayanışma değerinde projeksiyon ve poster ve afişi sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlere göre daha

fazla kullanırken, sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenler ise VCD-DVD ve gazete kopyalarını sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenlere göre daha fazla kullanmaktadır. Tablo 5 incelendiğinde temizlik değerine yönelik kullanılan öğretim araç-gereç ve materyallerde sınıf mevcudu değişkenine göre anlamlı fark bulunmuştur ($X^2=26,153-p<0,05$). Buna göre temizlik değerinde projeksiyonu sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenlerin %18,5'i kullanırken, sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlerin %6,0'ı kullanmaktadır. Ayrıca poster ve afişi sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenlerin %12,3'u, sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlerin %4,3'ü kullanmaktadır. Temizlik değerinde sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenler gazete kopyalarını %19,8 sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenler ise %9,1 düzeyinde kullanmaktadır. Yine VCD-DVD sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlerin 16,4'ü, 30 ve altı olan öğretmenlerin ise %10,1'i kullanmaktadır. Bu sonuçlara göre temizlik değerinde sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenler projeksiyon ve poster afişi sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlere göre daha fazla kullanmışlardır. Ayrıca sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlere VCD-DVD ve gazete kopyalarını sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenlere göre daha fazla kullanmışlardır.

5. SONUÇ (CONCLUSION)

4. Sınıf sosyal bilgiler programında yer alan değerlerin eğitiminde kullanılan öğretim araç gereç ve materyallerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmadan elde edilen sonuçlar şunlardır:

- Araştırmaya katılan öğretmenler, değerlerin eğitiminde en çok bilgisayar öğretim araç ve gerecini kullanmışlardır.
- Araştırmaya katılan öğretmenler, değerlerin eğitiminde en az akıllı tahta ve poster ve afişi kullanmışlardır. Okulların tamamında akıllı tahta uygulamasına geçilemediği için öğretmenlerin birçoğu akıllı tahtayı kullanamamaktadır.
- Araştırmaya katılan öğretmenler değerlerin eğitiminde teknolojik öğretim araç ve gereçlerin yanında gazete kopyalarını da kullanmışlardır.
- Cinsiyet değişkenine göre bilimsellik değerinde erkek öğretmenler daha çok akıllı, tahta, televizyon ve projeksiyon gibi teknolojik öğretim araç gereçlerini kadın öğretmenlere göre daha çok kullanırken; kadın öğretmenlerin ise gazete kopyaları ve karikatürler gibi etkinlikleri erkek öğretmenlere göre daha çok kullanmaktadırlar.
- Cinsiyet değişkenine göre estetik değerinde kadın öğretmenler televizyon, poster ve afiş gibi araç gereçleri erkek öğretmenlere göre daha çok kullanmaktadır. Erkek öğretmenler ise bilgisayar, akıllı tahta gibi öğretim araç ve gereçlerini kadın öğretmenlere göre daha fazla kullanmaktadır.
- Cinsiyet değişkenine göre sağlıklı olmaya önem verme değerinde erkek öğretmenler televizyon, VC DVD gibi araç gereçleri daha fazla kullanırken, kadın öğretmenler gazete kopyaları, poster ve afiş ve projeksiyon gibi öğretim araç ve gereçlerini kullanmaktadır.
- Sınıf mevcudu değişkenine göre sevgi değerinde sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenler karikatür, poster ve afişi sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlere göre daha fazla kullanmaktadırlar. Sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenler ise akıllı tahta ve gazete kopyalarını sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenlere göre daha fazla kullanmaktadırlar.

- Sınıf mevcudu değişkenine göre adil olma değerinde sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenler projeksiyon, poster ve afişi sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlere göre daha fazla kullanmaktadır. Sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenler ise VCD-DVD ve gazete kopyalarını sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenlere göre daha fazla kullanmaktadır.
- Sınıf mevcudu değişkenine göre dayanışma değerinde sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenler projeksiyon ve poster ve afişi sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlere göre daha fazla kullanırken, sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenler ise VCD-DVD ve gazete kopyalarını sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenlere göre daha fazla kullanmaktadır.
- Sınıf mevcudu değişkenine göre temizlik değerinde sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenler projeksiyon ve poster afişi sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlere göre daha fazla kullanmışlardır. Ayrıca sınıf mevcudu 31 ve üstü olan öğretmenlere VCD- DVD ve gazete kopyalarını sınıf mevcudu 30 ve altı olan öğretmenlere göre daha fazla kullanmışlardır.

6. ÖNERİLER (RECOMMENDATIONS)

- Öğretmenlere değerler eğitiminde kullanılacak olan öğretim araç, gereç ve materyaller hakkında bilgilendirme yapılabilir.
- Değerler eğitimi sağlıklı bir şekilde yürütebilmek için her kademeye ait öğretim programları hazırlanabilir.
- Değerler eğitiminde kullanılacak farklı araç, gereç ve materyalin öğrenmeye ve kalıcılığa etkisi ile ilgili öğretmenlere bilgilendirme yapılabilir.
- Araştırmacılar kullanılan araç, gereç ve materyallerin değerlerin eğitimine etkisi üzerine çalışma yapabilirler.
- Araştırmacılar değerler eğitiminde kullanılacak araç, gereç ve materyalleri belirlemek için çalışmalar yapabilirler.
- Araştırmacılar Sosyal Bilgiler programında yer alan değerlerin öğretiminde öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları belirlemek için çalışmalar yapabilirler.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma, 11-14 Mayıs 2016 tarihleri arasında Muğla'da yapılan 15. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulduktan sonra genişletilmiş ve yeniden yapılandırılmıştır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- Akbaş, O., (2008). Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. Değerler Eğitimi Dergisi, 6(16), 9-27.
- Akın, U. ve Özdemir, M., (2009). Öğretmen Adaylarının Demokratik Değerlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Eğitim Bilimleri Fakültesi Örneği. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, yıl: 2009, cilt: 42, sayı: 2, 183-198
- Alım, M., (2007). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme (Ötmg) Dersinin Önemi ve Öğretim Sürecine İlişkin Öneriler/The Importance Of Teaching Technologies And Material Development Course And Suggestion On The Teaching Process. Doğu Coğrafya Dergisi, 12(17).
- Aslan, B. ve Görgeç, İ., (2015). Ortaokul ve Lise Branş Öğretmenlerinin Öğretim Teknoloji ve Materyallerine Farkındalık Düzeyleri. Electronic Turkish Studies, 10(11).

- Aykaç, N., (2007). İlköğretim Programında Yer Alan Etkinliklerin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi (Sinop İli Örneği). Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(2).
- Aykaç, N., (2011). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında Kullanılan Yöntem ve Tekniklerin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Sinop İli Örneği). Kastamonu Eğitim Dergisi, Ocak 2011, Cilt:19, No:1, ss:113-126.
- Balcı, F.A. ve Yelken, T.Y., (2010). İlköğretim Öğretmenlerinin "Değer" Kavramına Yükladıkları Anlamlar. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39(39).
- Cihan, N., (2014). Okullarda Değerler Eğitimi Ve Türkiye'deki Uygulamaya Bir Bakış. Electronic Turkish Studies, 9(2).
- Dindar, H. ve Yaman, S., (2003). İlköğretim Okulları Birinci Kademedeki Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitim Araç-Gereçlerini Kullanma Durumları. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(13), 167-176.
- Fidan, N.K., (2008). İlköğretimde Araç Gereç Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri. Kuramsal Eğitimbilim, 1(1), 48-61.
- Fidan, N.K., (2009). Öğretmen Adaylarının Değer Öğretimine İlişkin Görüşleri. Kuramsal Eğitim Bilim, 2(2), 1-18.
- Fitcher, J., (1990). Sosyoloji Nedir? (Çeviri; Nilgün Çelebi). Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları, No:75
- Gömleksiz, M.N. ve Cüro, E., (2011). Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Değerlere İlişkin Öğrenci Tutumlarının Değerlendirilmesi. Uluslararası İnsani Bilimleri Dergisi, Cilt:8, Sayı:1, ss:95-134.
- Hotaman, D., (2010). Demokratik Eğitim: Demokratik Bir Eğitim Programı. Kuramsal Eğitimbilim, 3(1), 29-42.
- Karasar, N., (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Putnam, R., (2000) Bowling alone: the collapse and revival of American community. New York, (Simon & Schuster).
- Ulusoy, K. ve Arslan, A., (2014). Farklı Yönleri İle Değerler Eğitimi. İçinde. R. Turan ve K. Ulusoy (Ed.). Değerli Bir Kavram Olarak "Değer ve Değerler Eğitimi" (ss:1-16). Ankara: Pegem Akademi
- Yazıcı, K., (2006). Değerler Eğitimi'ne Genel Bir Bakış. Türklük Bilimi Araştırmaları, 19(19), 499.